

PRACOWNICZE
PROGRAMY EMERYTALNE

Iwona Sierocka

PRACOWNICZE
PROGRAMY EMERYTALNE

Temida2

Białystok 2010

© Copyright by Temida 2

Białystok 2010

Rada Programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Etel, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil Pływaczewski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Halina Świączkowska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor Naukowy wydawnictwa: Halina Świączkowska

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978-83-89620-82-8

Recenzent:

Alicja Wypych-Żywicka

Opracowanie graficzne i typograficzne:

Katarzyna Frąckiewicz

Projekt okładki:

Jerzy Banasiuk

Redakcja techniczna:

Jerzy Banasiuk

Korekta:

Bogumiła Manciewicz

Wydawca: Temida 2

Przy współpracy i wsparciu finansowym

Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11

ROZDZIAŁ I ISTOTA PRACOWNICZYCH PROGRAMÓW EMERYTALNYCH

1. Wprowadzenie	19
2. Pracownicze programy emerytalne w wybranych państwach OECD	20
3. Pojęcie i cel pracowniczego programu emerytalnego ustawodawstwie polskim	25
4. Zasada równości kobiet i mężczyzn w sferze pracowniczych programów emerytalnych	33
5. Wnioski	46

ROZDZIAŁ II UCZESTNICZY PRACOWNICZEGO PROGRAMU EMERYTALNEGO

1. Wprowadzenie	48
2. Pracownicy	49
3. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz wspólnicy określonych spółek	58
4. Dodatkowe warunki uczestnictwa w pracowniczym programie emerytalnym	69
5. Wnioski	71

ROZDZIAŁ III FORMY PRACOWNICZYCH PROGRAMÓW EMERYTALNYCH

1. Wprowadzenie	72
2. Pracowniczy fundusz emerytalny	74

Spis treści

2.1. Pracownicze towarzystwo emerytalne.....	75
2.2. Umowa z depozytariuszem.....	82
2.3. Utworzenie pracowniczego funduszu emerytalnego	85
2.4. Członkostwo w pracowniczym funduszu emerytalnym	88
3. Umowa z funduszem inwestycyjnym	90
4. Umowy grupowego ubezpieczenia na życie.....	97
5. Zarządzanie zagraniczne	106
6. Zmiana formy pracowniczego programu emerytalnego	107
7. Wnioski	112

ROZDZIAŁ IV ZAKŁADOWA UMOWA EMERYTALNA

1. Wprowadzenie	117
2. Strony zakładowej umowy emerytalnej.....	118
2.1. Pracodawca	119
2.2. Strona pracownicza.....	122
2.2.1. Reprezentacja związkowa.....	122
2.2.2. Reprezentacja pozazwiązkowa	129
3. Treść zakładowej umowy emerytalnej.....	133
3.1. Wprowadzenie.....	133
3.2. Postanowienia konieczne zakładowej umowy emerytalnej.....	135
3.2.1. Forma programu	135
3.2.2. Warunki przystąpienia i wystąpienia z pracowniczego programu emerytalnego	139
3.2.3. Składki gromadzone na koncie uczestnika programu	154
3.2.4. Zmiana i wypowiedzenie umowy emerytalnej.....	165
3.3. Dodatkowe postanowienia zakładowej umowy emerytalnej.....	168
4. Charakter prawny zakładowej umowy emerytalnej.....	169
5. Rozstrzyganie sporów między stronami zakładowej umowy emerytalnej....	175
6. Wnioski	181

ROZDZIAŁ V
MIĘDZYZAKŁADOWA UMOWA EMERYTALNA

1. Wprowadzenie	183
2. Zawarcie międzyzakładowej umowy emerytalnej.....	185
2.1. Reprezentacje pracowników wybierane u poszczególnych pracodawców	185
2.2. Strony międzyzakładowej umowy emerytalnej.....	189
3. Przekształcenie umowy międzyzakładowej.....	194
4. Przystąpienie do umowy międzyzakładowej.....	198
5. Wnioski	201

ROZDZIAŁ VI
UMOWA Z PODMIOTEM ZARZĄDZAJĄCYM

1. Wprowadzenie	203
4. Umowa przedwstępna z instytucją finansową.....	206
5. Umowa z instytucją finansową	215
6. Statut funduszu emerytalnego.....	216
7. Obowiązki podmiotu zarządzającego	220
8. Wnioski	223

ROZDZIAŁ VII
REJESTRACJA PRACOWNICZEGO PROGRAMU EMERYTALNEGO

1. Wprowadzenie.....	225
2. Wniosek o rejestrację pracowniczego programu emerytalnego	225
2.1. Podmiot uprawniony do złożenia wniosku.....	225
2.2. Termin złożenia wniosku.....	226
2.3. Treść wniosku.....	228
3. Wpis programu do rejestru.....	233
4. Usuwanie nieprawidłowości stwierdzonych we wniosku o rejestrację	240

5. Rejestracja programu w formie zarządzania zagranicznego.....	249
6. Wnioski	251

ROZDZIAŁ VIII

PRZYSTĄPIENIE DO PRACOWNICZEGO PROGRAMU EMERYTALNEGO

1. Wprowadzenie	252
2. Pracownicza umowa emerytalna.....	253
2.1. Strony pracowniczej umowy emerytalnej.....	253
2.2. Treść pracowniczej umowy emerytalnej	258
2.3. Zawarcie pracowniczej umowy emerytalnej	263
2.3.1. Tryb zawarcia pracowniczej umowy emerytalnej	263
2.3.2. Forma pracowniczej umowy emerytalnej.....	265
2.3.3. Konsekwencje zawarcia pracowniczej umowy emerytalnej	266
3. Rozrządzenie na wypadek śmierci.....	267
3.1. Wyznaczenie jednego beneficjenta, który zmarł po śmierci uczestnika	275
3.2. Wyznaczenie jednego beneficjenta, który zmarł przed śmiercią uczestnika	275
3.3. Wyznaczenie kilku beneficjentów, z których jeden zmarł przed śmiercią uczestnika	281
4. Wnioski	284
Zakończenie	287
Bibliografia	299
Orzecznictwo	323
Akty normatywne.....	327

WYKAZ SKRÓTÓW

ART	–	Allgemeiner Rechtlicher Teil
BAG	–	Bundesarbeitsgericht – Federalny Sąd Pracy
BetrAVG	–	Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersversorgung
BPG	–	Betriebspensionsgesetz
BS	–	Biuletyn Skarbowy
CASE	–	Centrum Analiz Społeczno–Ekonomicznych.
DPP	–	Demokratyczny Przegląd Prawniczy
Dz.U.	–	Dziennik Ustaw
DStR	–	Deutsches Steuerrecht
ETS	–	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
INPRS	–	The International Network of Pension Regulators and Supervisors
IPiSS	–	Instytut Pracy i Spraw Socjalnych
kc.	–	kodeks cywilny (z 1964 r.)
kp.	–	kodeks pracy (z 1974 r.)
k.p.a.	–	kodeks postępowania administracyjnego (z 1960 r.)
kpc.	–	kodeks postępowania cywilnego (z 1964 r.)
ksh.	–	kodeks spółek handlowych (z 2000 r.)
KNF	–	Komisja Nadzoru Finansowego
MOP	–	Międzynarodowa Organizacja Pracy
NSA	–	Naczelny Sąd Administracyjny
NP	–	Nowe Prawo
ONSA	–	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSA	–	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNAP i US	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

Wykaz skrótów

OSNCP	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Administracyjna oraz Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNP	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	–	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	–	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK ZU	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy
PiP	–	Państwo i Prawo
PiZS	–	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PKG	–	Pensionskassengesetz
PPH	–	Przegląd Prawa Handlowego
PS	–	Przegląd Sądowy
PUG	–	Przegląd Ubezpieczeń Gospodarczych
PUSiG	–	Przegląd Ubezpieczeń Społecznych i Gospodarczych
PUSiZ	–	Przegląd Ubezpieczeń Społecznych i Zdrowotnych
RPEiS	–	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SN	–	Sąd Najwyższy
ST	–	Samorząd Terytorialny
TFUE	–	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2004 r.
TWE	–	Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską Rzym 25 marca 1957 r., Maastricht, 7 lutego 1992 r. (Traktat Rzymski)
Ustawa	–	ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych, Dz.U. Nr 116, poz. 1207 ze zm.
ZAS	–	Zeitschrift für Arbeitsrecht und Sozialrecht